

Boverket
remiss@boverket.se

Svar på Remiss ” Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m.”, dnr 2215/2021

Locum AB förvaltar, bygger och utvecklar två miljoner kvadratmeter vårdfastigheter och erbjuder sjukvården och invånarna i Region Stockholm attraktiva och hållbara vårdmiljöer.

Locum är en av Sveriges största fastighetsförvaltare som svarar för att sjukhus och andra vårdinrättningar i länet har ändamålsenliga lokaler. Bland hyresgästerna dominerar sjukvården i länet, såväl offentlig som privat.

Locum förvaltar, bygger och utvecklar samhällsviktiga fastigheter/byggnader som innehåller stadigvarande arbetsplatser där samordning mellan byggregler, Arbetsmiljöverkets kravställande mått, Vårdhygieniska krav samt krav från Miljö- och hälsa/Livsmedelsverket är styrande förutsättningar.

Locums ställningstagande

Samhällsviktiga fastigheter som sjukhus har tekniska installationer och system som ger en robust och stabil grund baserat på teknik- och materialneutrala verifierbara funktionskrav som arbetats fram över tid med mångåriga samarbeten mellan byggsektorn och marknaden. Det nya regelsystemet med föreslagna föreskrifter riskerar att MSB:s (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) mål med robusta sjukhus kan omkullkastas. För de samhällsviktiga fastighetsbolagen är det av yttersta vikt att förutsättningarna för att förvalta och bygga långsiktigt och hållbart med hög kvalitet i slutprodukten finns med redan på ”föreskriftsnivå”.

En risk med förslaget förändrat regelverk från Boverket är en negativ kvalitetspåverkan med negativa hållbarhetsaspekter till följd för en fastighetsägare som vill utveckla och äga fastigheter långsiktigt.

Locum ser även ökade kostnader i både projekteringskedet såväl som i produktions- och förvaltningsskedet. Locum ifrågasätter syftet med detta och önskar att ta del av en konsekvensbeskrivning där riskerna har beaktats av Boverkets utredare.

Locum förordar att nuvarande regeluppbyggnad och allmänna råd behålls för byggnader med samhällsviktiga funktioner, men att Boverket förtydligar att det går att bygga på annat sätt så länge kvalitén och robustheten säkerställs. På så vis skapas flexibla hållbara byggnader baserade på befintlig evidens och möjliggöra utveckling av framtida nya allmänna råd och standarder.

Den tidsram som lämnats för remissynpunkter är orimlig utifrån hur omfattande de föreslagna regeländringarna är. För att kunna ge en väl underbyggd bedömning av för- och nackdelar med de nya reglerna hade mer tid erfordrats för remissvaret. Dessutom torde Boverket behöva utreda konsekvenserna av formuleringar i de nya reglerna i större omfattning. Ett stort frågetecken kring de nya reglerna är inbördes juridisk status på de delar som ligger utanför föreskrifterna. Även om Boverket ger ett teoretiskt svar kring detta bör de väga in hur branschen sannolikt kommer att nyttja och bedöma innehållet i allmänna råd, konsekvensutredningar och författningskommentarer.

Skillnader i projektering och utförande mellan nya och befintliga regler har heller inte utretts tillräckligt. Det är därför väldigt osäkert om Boverket lever upp till målsättningen att kravnivåerna inte ska ändras i det nya regelverket. Omfattande "prov-/ pilotprojektering, helst av flera, av varandra oberoende företag, måste genomföras för att hitta oklarheter och felaktiga skydds nivåer i de nya föreslagna reglerna jämfört med dagens BBR.

Locum framhåller att ett års övergångstid till det nya regelverket är för kort tid. Det finns stor risk att vägledningar, handböcker och dokument inte kommer hinna tas fram, vilket leder till en otydlighet och försening hos byggherrar och Byggnadsnämnderna som ska tolka och besluta om handlingarna lever upp till de nya funktionskraven och regelstrukturen. De nya reglerna kring "mindre avvikelser" kan innebära att projekt försenas och beställaren/byggherren riskerar högre kostnader i och med att Byggnadsnämnderna inte kan besluta innan startbesked. Är byggherren och Byggnadsnämnden inte överens riskeras förseningar och ökade kostnader. Författningsförslaget kommer med stor sannolikhet innebära subjektiva bedömningar om vad som är "teknik- och materialneutrala verifierbara funktionskrav", som Boverket anger är ett av målen med att skapa "tydlig struktur" med få/undantagsvis allmänna råd. Locum anser att de allmänna råden är skrivna utifrån evidens och långvarig erfarenhet och fyller idag en viktig funktion med tydlig detaljnivå. Ett stort antal av råden ser vi inte som möjliga att förändra eller skapa kostnadseffektiva innovativa lösningar och nytänkande utan att riskera personskador och fysiskt utanförskap för personer med nedsatt funktionsförmåga. Funktionskrav utan allmänna råd riskerar att slå ut mindre/örfarna byggherrar som inte har kunskap eller ekonomiska förutsättningar att delta och bekosta nya standardlösningar så som Boverket beskriver som nödvändigt. Föreskrifternas nya regelmodell kommer att leda till ojämnt tolkningsutrymme som riskerar att öka både byggkostnader och handläggningstider hos byggnadsnämnderna. Ökad tid för tolkning kostar tid och pengar, vilket Boverket menar att Byggnadsnämnderna kan öka sin taxa för att kompensera. Men de ökade utgifterna påverkar även byggherrar och projektörer, vilket innebär att de nya kraven ökar utgifterna för alla, istället för att sänka dem.

2023-08-25

Remiss | LOC
Informationssäkerhetsklass: K

Locum förordar att Boverket gör en översyn och att de nya föreslagna föreskrifterna och regelstrukturen ska avse byggnader/fastigheter som i första hand avser boende/byggnader utan stadigvarande arbetsplats. Övriga byggnader, så som sjukhus, äldreboenden, skolor och andra samhällsviktigt strategiska funktioner med stadigvarande arbetsplats, ska undantas från den nya regelstrukturen och i stället ha kvar nuvarande struktur med krav, allmänna råd och funktionskrav.

Locum avstyrker remissen med rubricerat förslag i sin helhet.

Stockholm den 25 augusti 2023

Locum AB

Marit Brusdal Penna

Tf VD

Bilaga: Bilaga 1 Remissvar Locum dnr 2215/2021

Ifylles av granskande referensgrupp i Locum AB, Region Stockholm				
Namn/referensgrupp:			Maria Ström Hugner (specialist byggnadsteknik), Jonas Olsson (Projektledare), Anna Bergqvist (Specialist tillgänglighet), Thomas Ahlberg (Teknikchef), Anna Haara (Enhetschef Utveckling projekt)	Beslut
Nr.	"Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m" Dnr 2215/2021		Ändringsförslag	Tas ej med i svar Tas med i svar
	Kapitel och § föreskrift	Synpunkt		
1	Generell kommentar/synpunkt	Vad är syftet med att gå från en sammanhållen föreskrift, BBR, till nio föreskrifter som var och en i princip motsvarar kapitlena i den nuvarande sammanhållna? Fragmenteringen riskerar att öka kostnaderna.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
2	Generell kommentar/synpunkt	De olika remissförslagen måste nu korsläsas eftersom t.ex. tillgänglighet och säkerhet finns reglerad i olika kapitel. Skapar osäkerhet och ökar risken för missar.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
3	Generell kommentar/synpunkt	Förvaltningsperspektivet riskerar att åsidosättas då nya lösningar riskerar att inte vara långsiktigt hållbara lösningar i förvaltningskedjet.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
4	Generell kommentar/synpunkt	Har byggbranschen 2023 formagan att samordna gemensamma lösningar/standarder/typgodkända lösningar? Hur ska de olika kommunerna kunna kontrollera/följa upp att alla olika lösningar som presenteras av olika aktörer uppfyller uppställda funktionskrav? Branschen är idag för dåligt organiserad för att klara av en samordning av kvalitetssäkrade lösningar.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
5	Generell kommentar/synpunkt	Varför är remissen uppdelad i olika svarstider för de nio remissförslagen? Först efterfrågas remissvar till två förslag på föreskrifter 16 maj och sedan sju till den 25 augusti. Denna fragmentering riskerar att leda till att Boverket inte får svar på hur sektorn ser på helheten.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
6	Generell kommentar/synpunkt	Byggsektorn har sedan detaljregleringen i SBN 80 avskaffades inte visat någon större förmåga att komma med innovativa lösningar som kunnat systematiseras till branschgemensamma standarder. I de nu föreslagna föreskrifterna går man ytterligare ett steg mot renodlade funktionskrav. För att säkra att de lösningar som byggherrar, konsulter och entreprenörer tar fram, ofta kopplade till relativt små enskilda projekt, uppfyller samhällets krav krävs metoder för verifiering, till exempel i form av standardiserade beräkningsmetoder. Vem tar fram dem? Att hoppas att byggsektorn skall göra det är att chansa med ganska dåliga odds för framgång.	Behåll nuvarande föreskrifter och starta arbetet med att göra branschen mogen för funktionskrav. Tidshorisont minst tio år av aktivt arbete.	X
7	Generell kommentar/synpunkt	Kommunerna kritiserar ofta för oförutsägbarhet i tolkningen av byggreglerna. Tolkningen kan skilja från kommun till kommun och bygglovshandläggare till bygglovshandläggare. Dessutom tar prövningarna relativt lång tid av en mängd orsaker däribland personal- och kompetensbrist. De föreslagna föreskrifterna med rena funktionskrav ställer högre krav även på kommunerna då de skall bedömma om unika lösningsförslag uppfyller samhällets krav och om de verifieringsmetoder som använts är adekvata. Är det rätt väg att gå? Vi bedömer att risken är stor för att de nya föreskrifterna snarare ökar risken för oförutsägbarhet och därigenom kommer att försämra kvaliteten, driva upp kostnaderna och förlänga handläggningstiderna.	Behåll nuvarande föreskrifter och starta arbetet med att göra branschen mogen för funktionskrav. Tidshorisont bedöms uppgå till minst tio år av aktivt arbete.	X
8	Generell kommentar/synpunkt	Det är bara bygg- och fastighetssektorns stora aktörer som har resurser nog att ta fram lösningar som kan verifieras i sin projektspecifika tillämpning. Det kommer att ske för det egna behovet. Det finns inget som talar för att det kommer att resultera i standarder och typgodkännanden som görs tillgängliga för hela branschen. Det finns en stor risk för att detta exkluderar alla mindre aktörer från självständigt agerande på marknaden vilket skulle få närmast katastrofala konsekvenser. Konkurrensen från branschens mindre aktörer är avgörande för sektorns allmänna hälsotillstånd. När byggbranschens egna aktörer föreslås ta ansvar för egna lösningar finns även en stor risk för att viljan att vara generös och "dela med sig" till branschen, läs konkurrenter, minskar då det kostar resurser att utveckla tekniska lösningar. De egna lösningarna ger konkurrensfördelar vilket innebär att viljan att hemlighålla bland de privata aktörerna torde öka.	Ha parallella krav, en uppsättning specificerade baskrav och därutöver funktionskrav.	X
9	Generell kommentar/synpunkt	Innovationer som ska "implementeras" bör alltid föregås av praktisk tillämpning innan dessa förverkligas i större skala. Nya tekniska lösningar riskerar att "byggas in" i stor skala utan att de kvalitetssäkrats över tid.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
10	Generell kommentar/synpunkt	En ökad mängd icke tillräckligt kvalitetssäkrade tekniska metoder kan riskera att fastighetsägare får ta ansvar för lösningar som en huvudentreprenör som är TE (Totalentreprenör) projekterat fram.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
11	Generell kommentar/synpunkt	De projekterande konsulternas och/eller entreprenörernas ansvar för tekniska lösningar torde behöva hanteras av utökade ansvarsförklaringar.	Behåll en sammanhållen BBR med rådstexter	X
12	Sammanfattning sid 3	"Myndighetskraven framgår direkt i föreskrifterna medan hänvisningar till eurokoderna endast görs i allmänna råd" // Det är viktigt att krav ställs så att de kan verifieras vid egenkontroller och besiktningstillfällen	Egenkontroll och besiktning måste ha något att verifiera mot.	X
13	Sammanfattning sid 3-4	"Boverkets konstruktionsregler kommer därigenom inte längre att fungera som svensk nationell bilaga till eurokoderna. När föreskrifterna inte längre utgör nationell bilaga till eurokoderna tydliggörs det att byggbranschen får möjlighet att påverka de nationella valen avseende eurokodernas verifieringsmodeller. Därigenom främjas nytänkande som kan leda till kostnadseffektiva lösningar och som på längre sikt kan bidra till att förbättra produktiviteten och minska byggkostnaderna." // Hur skall den svenska allmännyttan, skattebetalare och dess företrädare som byggherrar kunna veta vilken verifieringsmetod för konstruktioner, dimensionering, säkerhet och robusthet? Vem skall bestämma vilken metod som skall nyttjas byggherren, konsulten eller totalentreprenören? Dessa kan verka med helt olika intressen för egenvinning? Det är inte i beräkningsmodeller man uppnår besparingar eller innovationer.	Ange inte fritt urval av textförfattarens privata tolkningar/snävt urval av tolkningar av verifieringsmodeller.	X

14	Sammanfattning sid 4	Direkta kostnadsmässiga konsekvenser för berörda aktörer uppstår framför allt till följd av tid för inläring, anpassning av arbetssätt och kompetensutveckling. // Genom standardisering och nationella gemensamma krav minskas just tid och kostnader för inläring och anpassning av lokala arbetssätt krav och riktlinjer	Förslaget riskerar att uppfylla helt motsatt effekt	X
15	Sammanfattning sid 4	"Boverket bedömer att författningsförslaget inte kommer få direkta konsekvenser för människors säkerhet". // Bostadsmarknaden i dag efterlever ofta inte dagens krav. Redan i dag tvingas personer med första, andra och tredjehandskontrakt bo i undermåliga bostäder med bristande dimensionering vid om och tillbyggnader. Flertalet exempel finns bland annat i Skärholmens villaområden där allt för många vuxna och barn bor i källarvåningar, garage, uterum etcetera. Villor med uthus som tidigare varit dimensionerade för en familj kan nu hysa upp till tre familjer eller flertalet gästarbetare. Om nationella krav sänks kommer efterlevnaden troligen att bli allt sämre.	Förslaget riskerar att uppfylla helt motsatt effekt	X
16	Sammanfattning sid 4	"Eurokoder, handböcker, programvaror, branschstandarder och branschöverenskommelser kommer att få en viktig roll vid tolkning av konstruktionsreglerna." // På vem kommer kostnaden att kunna tolka allt detta? Kommer detta att främja LOU eller bara flytta kostnaderna till omfattande lokala riktlinjer och mer omfattande kontrollorganisation hos byggherrarna?	Släpp inte fritt till privata tolkningar av verifieringsmodeller.	X
17	AVDELNING I. ÖVERGRIPANDE BESTÄMMELSER 1 kap. Övergripande bestämmelser Projektering och utförande 8 § sid 10	"Projekteringen ska dokumenteras" // Vilket skede av projekteringen avses och i vilken omfattning? Hur länge skall projekteringsunderlag arkiveras och i vilket syfte skall detta göras?	Förtydligande behövs om avgränsningar eller syfte med dokumentation	X
18	Särskilt om ändring av byggnad 14 § sid 11	"Riskbedömningen ska dokumenteras" // Hur länge skall riskbedömningen dokumenteras och arkiveras samt vem vilka är dokumentationen riktad till? Avses myndigheter eller byggherre med förvaltningsorganisation	Förtydliga mågrupp för riskdokumentation.	X
19	Kontroll sid 11 § 15 och följande	Vem skall utföra kontroll? Egenkontroll av projektören och dess organisation? Byggherre som ej besitter kunskap i konstruktionslära eller myndighet?	Förtydligande av ansvarig grupp önskas	X
20	Driftsinstruktioner 21 § sid 12	"Driftsinstruktioner ska upprättas i den omfattning som krävs för att säkerställa att byggnaden i drift kan uppfylla kraven i denna författning." // Ställs några myndighetskrav kring arkivering inför nästa konstruktiva förändring?	Oklart kring omfattning och arkiveringstid	X
21	Nyttig last 16 § Tabell 3:1. Last av inredning, gods och personer. sid 17	"Samlingslokaler och utrymmen utan hinder för människor i rörelse" // Vad menas med utan hinder för rörelse? I det avsedda utrymmet eller även vid inträde och utrymning till lokalen. Hur påverkar hinder den nyttiga lasten?	En definition och förklaring önskas.	X
22	Nyttig last 24 § Tabell 3:1. Last av inredning, gods och personer. sid 18	"Yttertak, balkonger och terrasser som är åtkomliga för verksamheten i byggnaden ska dimensioneras för den mest ogynnsamma lasten från snö eller nyttig last." // Gör tillägg om last från regn, skyfall, hagel etc vid extremväder. Många m3 vattenmassa kan skapa dimensioneringsproblem	Utöka exempel av ogynnsamma laster.	X
23	Figur 3:2. Karakteristiska värden för snölast på mark, S0 sid 21 och 21 (Gäller för samtliga liknande kartor i dokumentet)	Trots stor skärm är grafik otydlig. Olyckligt att dela kartan i två delar men samtidigt bra att förstoring finns. Länk bör finnas till att öppna karta i annat fönster för möjlig inzoomning	Förbättra grafik	X
24	§37 21	Ar 30 är ett för snävt underlag för variation av snölast? Bör inte flera intervall finnas upp till 100 år? Tex 10. (30) 50 och 100 år	Se över urval för statistik	X
25	* Armering i betong 15 § sid 35	"Avstånd mellan parallella armeringsenheter ska vara tillräckligt stora med hänsyn till förankring och skarvning av armeringen samt med hänsyn till glutning och bearbetning av betongen." // Dimensionering av avstånd mellan skarvar och armeringslängder skall också beakta arbetsmiljökrav och ergonomi vid både montage och leveranser.	Text skall även beakta AFS för arbetsmiljö etc.	X
26	Förbud mot förvanskning § 5 sid 44-45	"Är en förändring av material eller teknik en förutsättning för att kunna 1. tillgodose utformningskraven och de tekniska egenskapskraven, eller 2. upprätthålla funktionen hos de tekniska systemen på en acceptabel nivå, så ska åtgärden ändå inte anses vara en förvanskning." // Detta är en klassisk fallgrupp där till exempel förespråkare av byte av fönsterpartier i fasad hänvisar till tekniska värden på produkten utan att ta hänsyn till hela processen med hållbarhet som riktmärke. De nya komponenterna har krävt energigtåg vid materialframtagning, fabriksstillverkning, leveranser vid demontage av äldre delar montage av nya delar, ställningsbyggande, putslagning, ny drevning, lagning på insida bättringsmålning och eventuella tapeter, nya lister fönstråbrödar etc. Ofta blir drevningen bristande och den nya produktens värden tappas i energiförluster pga otätheter. Detta i jämförelse med att ha renoverat originalprodukten med mindröverkan och energiförbrukning. Otydligt vem som skall avgöra om åtgärder knutna till punkt 1 eller 2 är motiverade för att gوتا en förvanskning eller ej	Syftet med att förstärka skydd genom förbud mot förvanskning är skrivet med generösa undantag svåra att värdera.	X
27	Särskilt värdefull byggnad §6 sid 45	"... Vid bedömningen av om en byggnad ska anses vara särskilt värdefull, ska en prövning göras mot följande kriterier: 1. Byggnaden tydliggör tidigare samhällsförhållanden... 2. Byggnaden tydliggör samhällsutvecklingen... 3. Byggnaden i sig utgör en källa till kunskap ... Byggnaden värderas högt i ett lokalt sammanhang... 4. Byggnaden kan anses vara särskilt värdefull från konstnärlig synpunkt... 5. Byggnaden kan anses vara särskilt värdefull från miljömässig synpunkt... Byggnader från tiden före 1920-talets bebyggelseexpansion, ... // Är rangordning och numrering inkonsistent? 4 stycken har fått numrering men ej de tre senare styckena?"	Se över rangordning och risker med att bara numrera hälften av kriterierna	X
28	2 Inledning sid 46	"Författningsförslaget ska fortsatt utformas som funktionskrav, men bestå av färre regler. För övrigt gäller att föreskrifterna inte ska innehålla några allmänna råd och inte hänvisa till standarder eller till föreskrifter eller allmänna råd från andra myndigheter eller organisationer." // Nationella regler, föreskrifter, allmänna råd, standarder och vedertagna riktlinjer från myndigheter och branchorganisationer underlättar för byggherrar som lever med LOU där konsulter och entreprenörer skall upphandlas. Locum i Region Stockholm verkar även tillsammans med 20 av 21 regioner genom Program för Teknisk Standard (PTS) för att likrikta kraven för bärförmåga, stadga och beständighet i värderade byggnader. Detta nätverks värdfastighetsrepresentanter önskar att vara kostnadseffektiva genom standardisering och hänvisning till vedertagna rådande nationella krav. Locum och medlemmar av PTS vill ej slösa skattepengar på att uppfinna egna riktlinjer där tidigare hänvisningar till Boverkets krifter funnits. Ej heller önskas utöka budget för lokala utbildningar för introduktion av lokala riktlinjer på skattebetalares bekostnad.	Föreslagen åtgärd motverkar sitt syfte och kommer att skapa dyrare projektering, kontrollapparat och entreprenader för fastighetsförvaltning av Region Stockholms värdfastigheter.	X
29	2 Inledning sid 46	"Därigenom tar samhällsbyggnadssektorn bättre torusättning för att kunna vara mer proaktiv och ta ansvaret för att utveckla lösningar som möter de utmaningar som sektorn står inför, exempelvis inom hållbarhet och ekonomi." // Motivationen av proaktivitet och innovationer hos Locum Regions Stockholm sporrar och uppmanas inte av eventuella förändringar av "Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m."	Locum ser inte kopplingen mellan föreslagna förändringar och den påstådda positiva effekten dessa ändringar skulle få.	X

30	2.2 Beskrivning av problemet sid 48	"Det finns kritik mot Boverkets bygg- och konstruktionsregler som går ut på att reglerna ofta uppfattas som oförutsägbara, omfattande och kostnadsdrivande av samhällsbyggnadsbranschen. " // Begreppet samhällsbyggnadsbranschen omnämns endast tre gånger i detta dokument. Det finns ingen förklaring till vilka aktörer Boverket åsyftar i detta samlingsbegrepp? Är det engångsbyggare och relativt okunniga byggherrar? Är det flergångsbyggande byggherrar? Är det konsultgrupper? Är det materialproducenter och distributionsledet? Är det hyresgästorganisationer? Eller är det stora organisationer för totalentreprenörer och entreprenörer? Alla dessa organisationer verkar i helt olika organisationer med olika mål för ekonomisk vinning. En totalentreprenörs intresse upphör vid garantitidens slut medan en byggherre kan ha ett månghundraårigt perspektiv. Åsikter divergerar och ingen gemensam grund finns. Representanterna har olika intresseområden eller har bristande intresse för ekologisk hållbarhet, bärformåga, stadga och beständighet av byggnader.	Det saknas en tydlig förklaring av vilka som representerar lobbyverksamheten genom samlingsbegreppet samhällsbyggnadsbranschen.	X
31	2.2.3 Innovation och nytänkande begränsas sid 49	" Att eurokoderna även har stycken som klassas som före-skrift medför dock att om annan metod än eurokoderna används behöver byggherren förvisa sig om att alla stycken markerade med P i eurokoderna har beaktats. Detta medför att det i praktiken är mycket svårt och tidsödande att använda lösningar som bygger på någon annan verifieringsmetod än eurokoderna." // Förenkla för byggherren med vedertagen standardisering genom få metoder ej fler. LOU främjas av standardisering och få lokala varianter och onödig utökad kontrollapparater hos byggherren av konsulter och entreprenörer.	Främja standarder	X
32	Boverket Kriterier för säkerhet sid 64	Konstaterar att Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärformåga, stadga och beständighet i byggnader m.m. inte omnämner begreppet robusthet någonstans i skriften. Detta är ett vittat begrepp för Sveriges samhällsviktiga byggnader och konstruktioner på vårdfastigheter.	Avsakar begreppet robusthet	X
33	Boverket Kriterier för säkerhet sid 64	" Samtidigt tydliggörs möjligheten att välja en annan verifieringsmodell om den upp-fyller samhällets minimikrav i författningsamlingen." // Locum ser inte att fler verifieringsmodeller skulle generera besparingar eller innovationer. Locum befarar mer kostnader och större osäkerhet hos konsulter, kontrollanter och totalentreprenörer.	Locum befarar att förslaget motverkar sitt syfte	X
34	5.2.2 Föreskrifternas tillämpningsområde sid 65	"Föreskrifterna gäller inte för järnvägar, tunnelbanor, spårvägar, vägar och ga-tor, samt de anordningar som hör till dessa. Denna typ av byggnadsverk ingår i Transportstyrelsens ansvarsområde.24 Föreskrifterna gäller heller inte bergtunnlar och berggrum." // Inkonsekvens i information och hänvisning. Var återfinns dimensioneringsregler för bergtunnlar och berggrum? Locum och Regions Stockholm har ofta sammansatta infrastrukturer på vårdfastigheter med flertalet byggnader, berggrum, bergtunnlar och kulvertsystem. Till vilka skrifter och förordningar skall Locum som byggherre hänvisa konsulter och kontrollorganisationer?	Komplettera med hänvisning.	X
35	5.2.4 Byggprodukter 66	" "byggproduk-ter med förhandsbedömda egenskaper". Ändringen förtydligar att byggherren alltid måste bedöma byggprodukters egenskaper. " Det är orimligt att lägga denna produktkännedom och granskning av produktens egenskaper på både en fägångsbyggande byggherre såsom en erfaren byggherre. Det måste åligga den som föreskriver produkten att verifiera dess lämplighet vare sig det är konsulten, totalentreprenören, entreprenören eller en individ inom byggherreorganisationen.	Ansvar måste rimma med acceptabelt krav av den som skall bedöma en byggprodukts egenskaper.	X
36	Tillförlitliga metoder 67-68	" Genom hänvisning till eurokoderna pekas dessa ut som tillförlitlig metod. För-ändringen att SIS själva behöver ge ut de nationella valen direkt i nationella bilagorna bidrar till att förtydliga ansvarsfördelningen." // Det betyder att det blir en prenumerationskostnad för nyttjaren av SIS tjänster samt att alla öppnade standarder utöver grundprenumerationen kostar extra. Detta försvårar för den som sällan nyttjar SIS tjänster.	Motivera hur detta är detta demokratiskt och ett kostnadseffektivt förslag.	X
37	5.2.6 Krav på projekteringen och utförandet sid 68	"Det allmänna rådet till Avd. A, 21 § i EKS om samordning av projekteringen av särskilt utsedd person har inte återgivits på samma vis i författningsförslaget då det avser byggherrens organisatoriska ansvarsfördelning, vilket konstrukt-lonsreglerna inte avser att reglera specifikt. Lämpligt utförd samordning av projektering är i praktiken behövligt oavsett för att kunna uppfylla kravet på att byggnader ska projekteras på ett fackmässigt sätt. Därför ska det vid dimens-ioneringskontroll kontrolleras att erforderlig samordning av projekteringsar-betet har skett, för att motverka eventuella negativa konsekvenser av borttagen-det av det allmänna rådet om samordning av projekteringen" // Vid tvister då bristande samordning skett av bärformåga, stadga och beständighet är det önskat att detta är ett myndighetskrav och inte något som skall införas i respektive konsult och entreprenadupphandling. Det kommer att bli orimliga förfrågningsunderlag om respektive byggherre vid samtliga upphandlingar skall föra in dylika texter.	Behåll texter om övergripande konsultansvar och om erforderlig samordning	X
38	5.2.7 Byggherrens kontroller sida 72 och påföljande stycken.	"En dimensioneringskontroll ska genomföras för byggnader i konsekvensklass 2 och 3. Dimensioneringskontrollen syftar till att förhindra allvarliga fel. Kon-trollen ska därför utföras av en person som inte har varit delaktig i framtagan-det av de handlingar som ska kontrolleras" // Kan kontrollanten vara kollega till den som utfört handlingar och beräkningar? Det är orimligt att både fägångsbyggherren och erfarna byggherren skall kunna kontrollera beräkningar från konsulter vars spetskompetens de köpt för byggnaden.	Förtydligande kring önskad kompetens och om eventuellt jäv kan föreligga.	X
39	Eurokoder i författningsförslaget sid 79	" För att underlätta för konstruktörer och andra tillämpare av eurokoderna har Boverket föreslagit att SIS ger ut nya nationella bilagor till eurokoderna där Boverkets föreskrivna parametrar återges eller hänvisas till ". // Det betyder att det blir en prenumerationskostnad för nyttjaren av SIS tjänster samt att alla öppnade standarder utöver grundprenumerationen kostar extra. Detta försvårar för den som sällan nyttjar SIS tjänster.	Motivera hur detta är kostnadseffektivt förslag.	X
40	Laster för sammanbindning och väsentlig bärverksdel sid 94	" Ett utlägg har gjorts för att saker-stanna att utlägg och inrasningar kan motstå normer-ta krafter" // En av de olycksrisker som skapar stora insatser, risk för egendomsskada, personskada och kostsamma provisorier, ekonomisk skada och eventuella insatser från samhällets räddningstjänst är då Byggnadsställningar och eller byggnadsdelar av plåt blåses ned pga bristfälliga infästningar eller extremväder. Detta kan innebära sönderslagna rutor och evakuering av patienter och personal i vårdrelaterade byggnader. När bomlag brister och byggpersnall faller handlös innebär även risker och skador inom flera områden.	Locum ser gärna utökade krav på bärformåga, beräkningar och egenkontroll med hänsyn till infästningar.	X
41	Tabell 8. Företeelser som enligt 5 kap., 5 § ska beaktas avseende material och geometri vid så-kerställande av bärverkets beständighet sid 99	" Cellplast: Insektsangrepp, gångar av sorkdjur" // Myror kan angripa cellplast men gör sorkar och andra skadedjur det?	Är detta relevant med hänsyn till cellplast som exempel?	X

42	Förvanskningsförbudet och varsamhetskravet sid 108	"I ett internationellt perspektiv har Sverige en liten andel äldre byggnader. En sammanställning ur Boverkets energideklarationsregister 2019 visar att byggnader från medeltid till 1920 utgör knappt 10 procent av det totala antalet byggnader, det vill säga ungefär lika många byggnader som uppfördes 2000–2018. Ser man i stället på byggnadsarean finns det en klar övervikt för byggnaderna uppförda 2000–2018. Detta hänger samman med att moderna byggnader ofta är betydligt större än äldre." // Varför valde man att jämföra mot energideklarationsregister? Inte energideklarera fastighetsägare uthus, lador och mindre fritidsfastigheter? Detta kan inte återge rätt antal byggnader eller m2. Hur definieras en äldre byggnad? Vad vill textförfattaren förmedla med detta stycke och ämnesrubrik?	Hitta annan jämförelsemetod.	X
43	Figur 4, sid 109	Tidsaxel går ej att tyda inte ens på en storskärm.	Förtydliga grafik	X
44	Förvanskningsförbudet och varsamhetskravet sid 109	I figuren ovan redovisas den procentuella fördelningen av nybyggnadsår som anges i energideklarationerna i Boverkets energideklarationsregister. Topparna på jämna år förklaras av att det är naturligt att välja ett jämnt år när en bygg-nads ålder skattas. De höga topparna på 1909 och 1928 hänger samman med att äldre byggnader åsatts dessa värdeår i fastighetstaxeringen vilket senare förväxlats med nybyggnadsår. Bortser man från topparna ser man att jämfört med tidigare år så finns det en förhållandevis stor andel av byggnader från början av 1900-talet fram till första världskriget och den efterföljande lågkonjunkturen då det finns en påtaglig dipp i antalet byggnader. Toppen 1922 avspeglar ett uppdämt behov av nybyggnad. Den förhållandevis stora mängden byggnader från 1920-talet avspeglar en ökning byggandet, men även att byggnader från denna tid i förhållandevis stor utsträckning har bevarats. Av den anledningen finns det skäl att ägna extra uppmärksamhet åt byggnader uppförda före 1920-talets bebbyggelseexpansion." // Intressant text men vilken är relevansen till kapitelrubriken Förvanskningsförbudet och varsamhetskravet? Hur privata är textförfattarens slutsatser? Är rätt fastighetsbestånd knutet till rubriken och diagrammet dvs även alla byggnader som ej energideklaras? I en liknande förklarande text om den skall finnas bör hänsyn tas till emigration, immigration, flytt från landsbygd till stad, statliga stimulansbidrag, statlig satsning på miljöprogram (med tyngdpunkt på villor, läghus samt flerfamiljshus), tekniska innovationer för massproduktion, effektivare transporter av byggmateriel, tillgång till byggmateriel etc också beaktas.	Omarbeta syfte och innehåll i detta stycke. Eventuellt flytta till annan rubrik.	X
45	Förvanskningsförbudet och varsamhetskravet sid 109	Förvanskningsförbudet och varsamhetskravet skall ställas på samtliga byggnader med arkitektoniska värden, som kan återge en specifik teknik, tidsanda eller berätta om historisk händelse.	Hänvisa till texter om synnerligen märkvärdig eller byggnad med historiska kvaliteter	X
46	AVDELNING III. ÄNDRING AV BYGGNADER 8 kap. Allmänt vid ändring av byggnader Anpassning och avsteg vid ändring av byggnader 1 § sid 44	"1. det krävs för att uppfylla kraven på varsamhet, ...7. det krävs för att byggnaden ska få godtagbara egenskaper avseende hälsa och säkerhet eller avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga eller för att tillvarata byggnadens kulturvärden." // Flytta bisats "upp till eller för att tillvarata byggnadens kulturvärden" från punkt 7 till punkt 1.	Redaktionell ändring så att otydlighet minskas	X
47	8 Kap. Allmänt vid ändring av byggnader. Anpassning och avsteg vid ändring av byggnader 1 § sid 214	"1. det krävs för att uppfylla kraven på varsamhet, ...7. det krävs för att byggnaden ska få godtagbara egenskaper avseende hälsa och säkerhet eller avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga eller för att tillvarata byggnadens kulturvärden" från punkt 7 till punkt 1.	Redaktionell ändring så att otydlighet minskas	X
48	Förbud mot förvanskning § 5 sid 44 och 217	"För att en åtgärd inte ska anses medföra en förvanskning av en särskilt värdefull byggnad ska åtgärden 1. inte förändra byggnadens karaktärsdrag, 2. inte skada de egenskaper som ligger till grund för byggnadens eller områdets kulturvärden, och 3. vid utbyte av byggnadsdelar utföras med material och hantverksteknik som är anpassad till byggnadens ålder och karaktär." // Skall varje punkt läsas var för sig eller skall alla samläsas? Skall Ock tas bort från punkt 2? Skall en punkt 4 in om reversibilitet av tillägg så att önskad förvanskning kan tas bort?	Redaktionell ändring så att otydlighet minskas	X
49	Förbud mot förvanskning 5 sid 217	"Är en förändring av material eller teknik en förutsättning för att kunna 1. tillgodose utformningskraven och de tekniska egenskapskraven, eller 2. upprätthålla funktionen hos de tekniska systemen, på en acceptabel nivå, så ska åtgärden ändå inte anses vara en förvanskning." // Skall en radbrytning in här? Eller skall denna text en fortsättning på " För att en åtgärd inte ska anses medföra en förvanskning av en särskilt värdefull byggnad ska åtgärden" ? Satsbyggnaden och syftning är svårtydd? Varför skall inte sådana motiv för ändrat material, teknik funktion räknas som förvanskning? Man kanske måste göra något som man viktar högre än förvanskning men skadan är ändå skedd och man får acceptera det man värderat högst. Alternativt ta sitt straff om man begått ett lagbrott	Redaktionell ändring så att otydlighet minskas. Locum förstår inte textförfattarens slutsats	X
50	Förbud mot förvanskning sid 218	"Det hänger samman med att förvanskningsförbudet inte får medföra att pågående markanvändning avsevärt försvåras." // Vad har markanvändning med bärformåga stadga, i byggnader att göra? Är det markens användning eller byggnadernas användning som avses?	Redaktionell ändring som kan skapa begreppsforvirring	X